

БУВШИЙ АМБАСАДОР ДЖЕРАРД НА ЮВІЛЕЙНІМ СВЯТІ „ДНІСТРА“

НЬО ЙОРК. — Українське заповогове Товариство „Дністер“, 361 відділ У. Н. Союзу, відсвяткувало в неділю, 22-го листопада, врочисто ювілей свого 10-літнього існування.

Рано члени товариства зібралися в Українським Народнім Домі, звідки пішли походом з прапорами на поминальне богослуження й паняхиду до церкви св. Юрія. Зполудня в салі Сентрал Пляза почалася забава, по котрій, коло 8-мої години вечором, почався врочистий бенкет.

Бенкет, на котрий зібралось понад 700 осіб добірної публіки, що виповнила салю, відкрив промовою гр. Максим Савицький, голова бенкетового комітету, та віддав провід бенкету в руки тостмайстра, гр. Михайла Пізнака. Цей зарядив офіційне починання бенкету відспіванням гімну американських українців гр. Петром Ординським при аккомпаніменті оркестри п. М. Сербенського. Гр. Ілля Гузар, президент „Дністра“, зложив привіт від „Дністра“, подаючи притому маркантніші факти з історії організації.

По відгранні оркестрою гімну У. Н. Союзу промовив гр. Микола Мурашко, головний президент У. Н. Союзу. Він підкреслював зріст „Дністра“ і центральних організацій зі злуки малих місцевих товариств та показував на велике поле праці, яке ще стоїть перед членами У. Н. Союзу в Нью Йорку, найбільшій українській колонії в Злучених Державах.

Пані Марія Гребенецька відспівала кілька українських пісень. Опісля було баритонове сольо гр. Петра Ординського, а потім молода панна О. Никифорчин відспівала в'язанку українських народних пісень. Пані Гребенецькій аккомпанював п. Г. Стембер, а пані Никифорчин пані Гребенецька.

Джеймс В. Джерард, бувший американський амбасадор до Німеччини, оваційно витаний учасником бенкету, підкреслював довгу боротьбу України за національну державу. Він звертав увагу, що нині в Європі й Америці йде боротьба між диктатурою, комуністичною й фашистською, та демократією, але він не сумнівався, що в тій боротьбі демократія побідить та що й український нарід добуде собі повну національну свободу.

Суддя Джеремія Магоні говорив про ідеологічні зв'язки між українською й ірландською імміграцією та порівнював українську національну боротьбу з боротьбою Ірландії.

Гр. Дмитро Галичин, головний рекордвий секретар У. Н. Союзу, підкреслював існування й розвій заповогових організацій як підставу демократичного устрою Америки.

Гр. Роман Слободян, головний фінансовий секретар-касієр У. Н. Союзу, звертав увагу на тверді фінансові основи У. Н. Союзу, які публічно признав недавно асекураційний комісар стейту Пенсильванія.

Гр. Максим Савицький перевів урочисте доручення пам'яткових перстенів „Дністра“ виконним уряникам товариства, найбільше заслуженим коло його розвою, а саме: гр. Ілля Гузареві, президенту; гр. Михайлові Боднареві, секретареві; і Андрієві Свитакові, касієрові, при чому кожний нагороджений урядник дякував товариству за приємну несподіванку. Стефан Ковальчук вічитав наспілі привіти.

Д-р Алберт Амато, голова чужинської дивізії в виборчій комітеті губернатора Лемана, звертав увагу на близькі зв'язки між українцями й політичними організаціями Америки та підкреслював потребу дальшої політичної організації української імміграції. Промовляли ще гр. Альфред Вени, президент литовської дивізії Демократичної Партії, гр. Омелян Ревюк, д-р Юрій Андрейко, асемблемен Степан Ярема, Володимир Душник, Василь Цільник та інші.

Бенкет закінчено в олівночі відспіванням українського національного гімну. Гості зійшли до бакової салі на танці.

СУД БОРОНИТЬ ЗАКОНУ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШІНГТОН. — Найвищий суд признав в одній справі, що закон про забезпечення проти безробіття, ухвалений легіслатурою стейту Нью Йорк, не противиться американській конституції. Рішення прийнято більшістю голосів. Уважають його побідою ліберального розуміння конституції.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА ВИКЛЮЧЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЮНІЙ.

ТАМПА (Флориди). — По гарячій дебаті конвенція Американської Федерації Праці подтвердила виключення з членства Федерації Праці всіх юній, що належать до Комітету Промислової Організації.

СТРАЙКИ У ФРАНЦІЇ.

Минулого понеділка вийшли в Парижі на страйк найменше нових 25,000 робітників, що домагаються кращих умов праці. Також у Лілль вийшли 12,500 робітників на страйк, 12,000 вийшли в Тулуз. Робітничі організації в Бордо, Івер і Рон рішили також вийти на страйк.

КАНАДА ЗАБЕЗПЕЧУЄ СОБІ ТОРГОВЛЮ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Канада і Німеччина підписали через своїх представників торговельні договори, на основі яких Канада сподівається вдвоє побільшити свою торгівлю з Німеччиною. Всякий кредит, який Німеччина дістане в Канаді через експорт своїх товарів, має бути ужитий на закуплю продуктів Канади. Це означає зрівноваження торгівлі на обох боків.

Минулого року Канада продавала німецьких товарів за \$9,908,000, але Німеччині продала своїх товарів тільки за \$4,559,000. Ріжниця була на \$5,349,000 в користь Німеччини.

Новими договорами Німеччина обов'язується купувати в Канаді більше пшениць; на це призначено 35 процентів цілого її кредиту в Канаді, решта є на мінеральні продукти, головне асбест, мідь і нікель, а також на яблука, рибу, дерево й інші продукти.

ДОЧКА КОМУНІСТА З ВІНОМ 20 МИЛІОНІВ РУБЛІВ.

Недавно вийшла замуж за французького князя де ля Рошфуко Людмила Красін, дочка відомого большевицького дипломата, Леоніда Красіна, що помер 1926 року. Вона привезла з собою віна 20 мільйонів рублів золотом... Дивна річ — дочка большевика, комуніста, і має 20 мільйонів рублів золотом! Та ще дивніше стіне, коли додати, що коли Красін умер 1926 року, то поліція по собі в банку 60 мільйонів рублів золотом. Красін іще 1917 року, заки большевики сконфіскували приватні маєтки, подбав, щоб вкласти в французьких банках 37 мільйонів рублів золотом. А потім на становищі комісара закордонної торгівлі придбав понад 20 мільйонів рублів золотом. Від 1919 року до 1924 Красін був комісаром закордонної торгівлі, в році 1924 амбасадором у Франції, в роках 1925-26 амбасадором в Англії. А родина його весь час жила в Парижі. Ну, а дочка його ніколи не була комуністкою і тепер стала княгинею.

ЗАКИДУЮЧИ ІМ БУНТ ЧЕРЕЗ ТВОРЕННЯ КОНКУРЕНЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Ні в дебаті ні в голосуванні не брали участі представники юній, що належать до цього Комітету, бо їм не признано права участі в конвенції.

Конвенція теж постановила уповноважити спеціальний комітет вести далі переговори з Комітетом за подороження роздору в Федерації. Рівночасно з тим конвенція уповноважила виконний уряд Федерації Праці скликати спеціальну конвенцію організації на випадок, якщо буде треба „драстичніших засобів“.

При голосуванні над подтвердженням виключення юній, приналежних до Комітету для Промислової Організації, за виключення віддано 21,679 голосів, проти 2,043.

Критики виключення закидали виконному комітету, що його поступок є беззаконний, несправедливий та що він нищить автономію юній, що належать до Федерації Праці.

ДАЛЬШІ АРЕШТИ НІМЦІВ У СОВЕТАХ.

Советська влада дані арештує німців, що знаходяться на її території. Як чергових арештувала чотирьох німців у Москві і Києві. Усіх арештованих німців є вже 32. Рівночасно з німцями арештують також советських громадян. Часопис „Правда“ заповів, що небагом розстріляна чета застрілить Григорія Пятакова, бунного асистента комісара тяжкої індустрії, якого діяльність від довшого часу є під обсервацією.

СПРАВА РЕФОРМИ КАЛЕНДАРЯ ЩЕ НЕ ДОЗРІЛА.

Досліді, переведені Г. Гард-Полськії статті про „конечність“ зміни календаря для українців на григоріанський пригадує львівський „Діло“ дискусію про календар, що відбулася в „Ділі“ кілька літ тому, і каже, що „тодішня дискусія показала, що справа реформи календаря на нашому ґрунті ще не дозріла і могла б тепер викликати навіть непередбачені несподіванки та довести до шкідливого для нас потрясення“.

ЗАГАДОННЕ БИВСТВО.

Шериф повіту Дікейтур (Джорджія) каже, що один молодий муриш, ідучи в неділю до недільної школи, стрінув на дорозі малу дитину, що ходила довкола тіла лежачої жінки. Шериф ствердив, що жінка вже не жила. Судовий лікар переконався, що вона згинула від удару твердим предметом по голові. Як її знайдено, вона вже не жила яких 12 годин. Дитина має 18 до 20 місяців.

ЗА ЗНЕВАГУ ДЕРЖАВИ.

Перед окружним судом у Чорткові на в'їзній сесії в Буначі засудили 6-місячною безоглядною в'язницею Степана Цаленя з Порхової, який у підхміленому ставі зневажив польську державу.

РОЗСТРІЛЯЛИ ЖИДІВСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

„Хвіля“ подає: У советській Україні арештували жидівського письменника Макса Еріка; родом з Соснівця, в то 24-годинних розстріляли. Еріка арештували під замітом тронівської діяльності.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЗВІЧАЛ.

„Лейнградская Правда“ принесла коротку нотатку про нечуване загірство двох робітників. Вони для забави кинули до кітла з кип'ятком одну робітницю, яка тяжко попарилася. Товариський суд переклав справу советському суду, але вже півтора місяця справи не розглядали.

13 ОСІБ ЗАТРУЇЛИСЯ ГАЗОМ.

У Варшаві мешканці одного дому відчували від довшого часу запах світільного газу, але що дім не має газової інсталляції, не прив'язували до цього уваги. Аж одної ночі сталася жахлива катастрофа. 13 осіб з п'ятиох родин стали жертвою затроєння газом. Найбільше потерпіла родина вчителя Ковалевського і працівника міської різні Козирського. Ціла родина Ковалевських, зложена з чотирьох осіб, згинула. В родині Козирських згинули дві особи. Сім інших затроєних осіб удалось відтратувати. Показалося, що погін дім ішла в землі газова пура до недалекої фабрики. Пура трісла і світільний газ добувався крізь землю і підлоги до мешкань. Критичної ночі газ виходив так сильно, що затруїв кільканацять осіб.

ЗЛОДІ-ГУМОРИСТИ.

В Будапешті трапилася недавно весела подія. Три злодії закралися до великого склепу залізних виробів П. Мунка. Вони вломилися до каси, але не знайшли в ній навіть зломаного сотика, бо власник забрав кожного вечера всю готівку з собою. Злодії не дуже стурбувались невдачею, бо написали на писарській машині листа такого змісту: „Дорогий пане Мункі! Ми справді здивувались, коли переконалися, що вам справді так погано ведеться. Але уявіть собі, якщо ми всюди стрінемо порожню касу, не залишиться нічого іншого, як піти на жербі. Навіщо ми так мучились? З глибокою пошаною — три приятелі“.

ПРИДУКУВАТИ ПАЛКИ.

В Хотині, пов. Калущ, придуркуватий Йосиф Бургер підпали хату Магдаліни Свєриди, що згоріла до тла. Опісля божественний підпалив загороду Дрогомирецької, але вогонь швидко вгасила. При підвалюванні третьої загороди, що належить до Катерини Довденко, божавильного зловини. Його відтравлять до заведення умово недужих.

ЧИ ВЕРНЕТЬСЯ...

Канадський комуністичний провідник Тим Бак перебуває тепер в Іспанії. Тим Бак був одним з комуністичних в'язнів, що були засуджені на 5 літ за часів прем. Бенета. Його випущено під умовою, що має зголоситися до поліції до позитивного рішення до весни 1937 р. Однак Тим Бак вийшов у липні до Європи і від того часу до поліції не зголосився, хоч не був від цього звільнений. Тимчасовий він нехтує умову, під якою його випущено, і тому буде арештований, коли вернеться до Канади.

УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ. — У неділю, 8 листопада в. р., відбулося в саліх Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові відкриття 8-мої вистави Асоціації Українських Незалежних Мистців. Вистава відбулася в честь митр. Андрія Шептицького. Представник АНУМ дав короткий доклад, у якому підкреслив заслуги митрополита в піддержці українського мистецтва, як теж висказав радість, що у цій виставі бере участь велике число картин різних українських мистців, старших і молодших. Картини ці є високої мистецької вартости. За своєю формою вони є західно-європейські, але за своїм змістом — суто національні. На виставу явилось велике число українського громадянства.

КНИЖКА МАРШАЛА БАДОЛІЯ.

РИМ. — Недавно вийшла книжка італійського маршала Бадолія, котрий підбивав Етіопію, про етіопську війну. Бадоліо пояснює, чому Італія так скоро виграла війну, хоч майже цілий світ предсказував, що війна потреває значно довше. Й для італійців потягне більші жертви. „Війна була виграна відносно легко, — говорить Бадоліо — коли брати під увагу численні і ріжнородні труднощі, що стояли на нашому шляху. Причин цього треба шукати в тому, що ми в противности до хаотичної врямитивности наших ворогів ділали методично, задалегіть докладно підготовлялися, пізнали ворога й ділали згідно з його характеристичними прикметами. Ми проявляли надзвичайно рідку в таких випадках прикмету: вміти ждати, наносити удари в належний момент і ранили ворога відважно й рішучо“.

ЦІЛА НІМЕЧЧИНА В ОБОРОНІ СТІКЛІНГА.

БЕРЛІН. — Засуд німецького інжиніра Стіклінга в Новосибірську викликав бурю протестів у цілій Німеччині. Майже вся німецька преса, включаючи офіційну, містить гострі напади на Совети, називаючи їх скритовбивниками і душоубами й закликає цілий світ проти цього большевицького варварства, що нині діється в Росії. Офіційна преса заповідає, що коли Стіклінг згине, то Німеччина витягне з цього найдалі йдучі консеквенції й не заведе нічого, щоб його смерть пімстив. „Фелькішер Беобахтер“ передбачає, що засуд Стіклінга це тільки початок, що дуже можливо після цього засуду зачнуться масоти арешти німців у Советях, і накликає німців бути до цього готовими.

ЗАБОРОНА АНГЛІЙСЬКИМ КОРАБЛЯМ ПЕРЕВОЗИТИ АМУНІЦІЮ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд заборонив усім своїм кораблям перевозити до Іспанії зброю й амуніцію. Багато англійських кораблів, що блукають між ріжними світовими портами, займаючись перевозом ріжних товарів, робили добрий інтерес на еспанській революції: одні з них везли зброю й амуніцію з німецьких, італійських і інших портів для революціонерів, а інші з французьких і большевицьких для еспанських червоних. Тепер Англія заборонила своїм кораблям займатися цим ремеслом, бо боїться, що італійські кораблі можуть заатакувати англійський корабель, якому на поміч мусів би прийти уряд і в той спосіб могло би прийти до війни між Англією й Італією.

ПОІЗДКА УГОРСЬКОГО РЕГЕНТА ДО РИМУ.

БУДАПЕШТ. — Угорський регент Горті вихав з Будапешту, щоб удатися до Риму в цілі зацінення угорсько-італійської приязні. В Римі приготують Гортієві королівське прийняття. По ньому на стацію вийде сам Мусоліні і італійський король Віктор Емануель. У часі свого побуту Горті в імені Угорщини визнає новостворену Мусолінієм італійську імперію, а короля „імператором“.

ГОСТИНА ТУРЕЦЬКОЇ ФЛОТИ НА МАЛЬТІ.

ВАЛЕТТА (Мальта). — Англійська адміралія запросила на Мальту турецьку флоту, якій справля гучну овацію. Відвідини ці мають політичний характер і є пригадкою для Мусоліні, що на Середземному морі, вразі якогось випадку, напр. вразі нападу італійської флоты на Мальту, Італія натрапить не лише на британську флоту, але також на інші флоты. Повертаючися з Мальти, турецька флоту зложила візиту деяким грецьким портам. Проте італійський амбасадор в Лондоні, Гранді, старається навязати з Англією дружні відносини і не виключене, що наступної весни відвідає Мальту й італійська флоту.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1889

Published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРОСТАЮЧИЙ РОЗЛАМ

На відбуваючійся тепер у місті Тампа, у стейті Флорида, річній конвенції Американської Федерації Праці стала, як можна було сподіватися, першим питанням справа основ організації робітничих юній, що тепер уже переродилася властиво на боротьбу між Федерацією Праці й Комітетом для Промислової Організації.

Кілька місяців тому, поки виконний уряд Федерації Праці завісив був у членстві в Федерації робітничі юнії, що приступили до Комітету для Промислової Організації, багатьом здавалося, що ріжниця не доведе до такого загострення. Як уряд Федерації Праці завісив ці юнії в їх членстві в Федерації, дехто сподівався, що найближча конвенція Федерації Праці ці непорозуміння полагодило. Навіть як об'єднані довкола Комітету робітничі юнії не відступили від Комітету, дозволяючи в цей спосіб урядові Федерації Праці зробити завішення правосильним, ще й тоді дехто не покидав надії на те, що конвенція таки всієї заглаї зростаючий розкол між двома напрямками в робітничих юніях.

Конвенція, здається, поклатла кінець усім тим сподіванням. Замість старатися поклати основи під зусилля за те, щоб об'єднати назад розбиті сили, конвенція наче навмисно поклатла собі за ціль це роз'єднання ще далі збільшити. Наперед конвенція на самому вступі своїх нарад постановила, щоб зорганізовані робітники набудуче не признавали за юнійний значок юнії "Амалгамейтед Кловдинг Менюфактурерс", що зв'язалася з Комітетом для Промислової Організації, а признавати зате значок юнії "Юнайтед Гармент Воркерс", що є зв'язана з Американською Федерацією Праці.

Комітет для Промислової Організації постановив не сидіти з залаженими руками, як його нападають, але завдати певний удар з свого боку. І ось на конвенції приїжджає президент типографічної юнії й заявляє конвенції, що юнія не буде оставитися в зв'язку Федерації Праці, якщо виконний уряд Федерації Праці буде далі мішатися в те, в який спосіб кожда юнія веде свою організаційну роботу та з ким вона лучиться. Таке мішання типографічна юнія вважає поломанням федеративних засад, на яких була організована Американська Федерація Праці в 1886-тім році.

За цим кроком проти Федерації Праці можна сподіватися якогось посушення з боку Федерації. І за кожним таким кроком розкол між двома напрямками організування робітничих юній замість зменшувати, ще більше зростає.

Дуже можливо, що незадовго треба буде чуслитися з новим фактом робітничого організованого життя, фактом невідкличного розламу американського трейдунізму.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина "ВОЛИНИ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

Цей театр. Цей той поміст, на якому ще і ще раз виступають дивовижні люди зпід далекої Полтавщини. Виступають і обдурять невнично чудесними своїми скорботами, викличуть хвилювання, вичавлять вогість на очах і справді щирий сміх. Після йдемо у світ, а вогість очей, сміх і навіть запах картини несемо зі собою. О, напевно радісно буде згадати ті постаті й дії, коли прийдеться робити звіт прожитого.

Володько вже не потребував би більше дивитися. І так затямив кожне слово. Але всі такі пішов і другого дня. З триємністю пішов. Причепурився, як міг. Вакував свої чоботи до блеску. Він же виступає на сцені. Про це знають усі і всі знайомі будуть на нього дивитися зі сали.

Салю убрана. На стінах Шевченко, Франко, гетьмани. Перший раз жовто-сині прапорчики з'явилися. Володько он далеко ззаду в самому куті притакувався. Він ще раз, покі не покличуть його співати, переживає трагедію Полтави. Салю набита. Пани нахали зі всіх околиць. З Мизова, з Верхова, з Гільча. Білі такі, про-

зори. Цвітуть по сали, мов дітві, особливо он там далеко зпереду на тих червоних, позичених у директора, плюшових стільцях. А тиша навколо велика. Володько оглядається навколо в своему куті. Спинається на пальці, щоб якось і собі кинути погляд на сцену. Ось близьиться до кінця. Завіса падає. Салю зривається і клекотять оплески. Затремтіли спитнілі стіни. Володько бочком протискається до переду. Вони виступають. Карпо Пилипович, вилизаний у своїх галіфе-ероплянах, бундючно шикую своїх хористів.

Готові. Хор стоїть непорушно і чекає, поки підніметься завіса. Володькове серце чітко тукотить. Карпо Пилипович дає знати і завіса полопотіла догорі. Володько не бачить ні сали, ні людей у ній. Він дивиться просто в рот Карпові Пилиповичу, який відчайню розмахує руками. Пісня виходить значно гірше, ніж було на співанках, але покінченню чорне провалля зпереду вибухає такою тріскотнею, що Карпо Пилипович, навидчу відкланявшись, завдає тон на другу пісню. Це вже ліпше. Володько починає

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КАПІТАЛІЗМ

Капіталістичний устрій зі своєю головною засадою „приватної власності“ не є тільки чисто економічним поняттям, але також (і то в більшій мірі) духово-філософським поняттям. Там, де люди можуть мати приватне майно і ним розпоряджатися; там, де вони можуть добиватися чогось вищого, або тратити те, що мають; там, де вони за свою особисту напругу дістають від суспільності якусь нагороду, якесь винащення, — там люди живуть цілком іншими гадками, цілком іншими почуваннями, ніж у суспільності, де приватної власності нема. Відповідно до тих почувань вони цілком інакше формують свій характер, а далі вигляд своєї цивілізації.

Большевики, чи комуністи, або інтернаціональні, крайні, соціалісти, щоби приготувити ґрунт для комунізму, висувають наперед свої матеріялістично-філософські засади й старіються заціпити серед загалу матеріялістичні погляди на світ. Щоб навчити людей думати виключно економічними і матеріялістичними поняттями, вони стараються за всяку ціну притупити націоналістичні почування та знищити релігію, бо як одно так і друге лежить в ідеалімі душі і є поза обсягом впливів матеріялістичних калькуляцій. Матеріялізм і ідеалізм це два поняття, що себе взаїмно виключують. Коли один переживає, другий мусить згинутися. Далі комуністи хочуть підкопати родину, що теж ґрунтується з одного боку на містичній тайні підружжя, а з другого боку на містичному голосі кровного повсяччя.

Дірвавшись в Росії і в Україні до влади, большевики переводили і далі переводять свої засади з жадливою жорстокістю. Вони оплювали і далі оплювають релігію, зневажали Бога, християнську філософію, хоч у цій філософії, вже хочби тільки з інтелектуально-наукового боку, є багато цінностей. Підкопували вони також усіми способами основи родини, викпиваючи любов матери до дітей і любов дітей до матери. В той час, коли в значевидних нині капіталістичних краях да-

вали нагороди тим дітям, що написали найкращу задачу про любов до матери, большевицькі педагози давали нагороди тим дітям, що приносили шпигунські доноси на своїх родичів. Ці основи капіталістичної цивілізації, як любов до родини, любов до нації, ідеалізм, релігійність — це в очах большевиків були „буржуазні видумки“, які треба з корінем вирвати.

Але кінець діло хвалить. Коли якусь систему вдається перевести в життя, то звичайно історія прощає першим піонерами їх методи, навіть коли ці методи були жорстокі. Придивісяж тепер, які успіхи досягнула большевицька система за час свого 19-літнього існування.

Туристи, що приїжджають з поїздки по Совегах, чужі журналісти, а передовсім угікачі з цього большевицького „раю“, всі стверджують, що попри вигідні готелі та люксусові авта, в яких большевицькі агенти возять чужих туристів, в СССР панує велика нужда. Люди, з малими виатками, дуже вбого вдягнені; крій і матерія їх одежі дуже нужденні, черевки в більшості полотняні. Також люди нужденно ідять і мешкають. Дві кімнати на родину, це вже великий „люксус“, якого може доступити тільки якась вища персона. Цю нужду, попри офіційні захвалювання, мимохіть стверджує сама большевицька преса.

Не завели також большевики клясової рівності, себто цієї своєї найголовнішої доктрини, в ім'я якої вони дурили довгі роки широкі маси, та в ім'я якої піднесли революцію. Ріжні комісари і державні урядовці, як теж червоноармійські офіцери, а далі ріжні офіційні мистці, як письменники, малючі, музики, актори, вкінці всякі директори і завідувачі фабрик, дістають значно кращу нагороду за їх працю, ніж звичайні робітники. Беручи під увагу їх платню і платню чорнороба, включаючи до їх платні також усі вигоди, як безплатні помешкання, безплатні білети до театрів, кін і на залізниці, а далі „спеціальні“ клуби і ресторани, де вони впрост даром мо-

жуть дістати всякі люксусові річи — то ріжниця ця буде значно більша, ніж вона була за часів приватного капіталу.

Не знесли большевики також так званої „надвишки“, проти якої створив Карло Маркс свою науку. В Совегах надвишку праці робітникам далі забирають, і то таку надвишку, про яку в капіталістичних краях нікому навіть не снилось. Це з дивизмом признають самі большевицькі вожаки. Справді вони це троха інакше пояснюють, та кажуть, що надвишку що вони забирають на дальшу розбудову варстатів праці, але чи таке пояснення змінє справу? Так само пояснювали і далі пояснюють цю надвишку й капіталістичні краї, з тою тільки ріжницею, що ми бачимо конкретні докази цих пояснень. Приватний капітал, що жив і живе з загалу, мусить пристосуватися до уподобань цього загалу. Капітал у руках большевицької кліки з цим числитися не потребує. Він є в руках малої урядової кліки і він старається, щоб задоволи-

Богдан Галайчук.

КАТАЛЬОНІЯ Й КАТАЛЬОНЦІ

Від кількох місяців кипить громадянська війна в Еспанії. За нею стежить увесь світ. Від вислідів цієї війни всі почали цікавитися й Каталонією. Майже що дня читаємо у пресі про каталонський уряд т. зв. хенералідад та про його армію, що самостійно боронить дуже довгий відтинок еспанського червоного фронту — арагонський. З цього приводу хочемо зазнайомити наших читачів із Каталонією й каталонським питанням.

Каталонією зветься тепер урядово автономна провінція Еспанії, своїм простором більше менше на половину менша від Східньої Галичини (2,144,000 населення на 32,192 кв. км. Вона творить лише частину земель, де говорять по каталонськи. Бо по каталонськи говорять і в другій еспанській країні, в Валенсії, в малій республіці в Піренеях — Андорі, на Балеарських островах, та у Франції, в країні Русільон. Та населення цих останніх країн не проявило досі ще достатньої національної свідомости,

ти в першій мірі потреби цієї кліки. А найгомонніші потреби цієї кліки є те, щоб за всяку ціну закріпити свою владу. Тому большевицький державний капітал усю свою „надвишку“ обертає в першій мірі на те, щоб закріпити своє панування. Він витискає останні поти з робітника, щоб його кривавицею будувати свою милитарну силу, будувати фабрики літаків, тенків, газів і всяких інших речей причаюдалі, як і на те, щоб мати доволі готівки для пропаганди за границею. Ось яким шляхом служить большевицький капітал, та на які річи витрачує ославлену „надвишку“! Вкінці, щоб краще витискати працю з м'язів робітника, большевики не заважали завести „систему поту“, назвавши її „станхановщиною“.

В той спосіб працює большевицький капіталізм. Це цинічна брехня, що в Совегах нема капіталістичної системи. Вона є і працює такими жорстокими методами, про які приватному капіталові ніколи і не снилось.

щоб домогтися об'єднання з автономною Каталонією. Разом говорять по каталонськи — 4,693,000 людей.

Каталонія — це найбагатша країна Еспанії. Сама Еспанія складається, здебільша, з окружених горами високорівні, половину її поверхні творять пустарі. Затє Каталонія, із своїм лагідним, вогим середноморським підсонням, розвинула в себе високу хліборобство, тут процвітає торговля та промисловість. Тут у Каталонії зосередилася більша частина еспанського промислу текстильного (прядильно-ткацького), папірного, а далі — хемічного, дерев'яного й т. д., в Каталонії знаходиться найбільша еспанська пристань Барселюна, рівночасно — найбільший фінансовий (грошовий) осередок Еспанії.

Для поневоленого народу природні багатства його землі часто є прокляттям. Це ми бачимо на прикладі України. Та в Каталонії ця справа була ще складніша. Передусім промисловість витворила в Каталонії велику армію робітництва, що, при нездорових еспанських суспільних умовах, стала армією революції. У зв'язку з цим комунізм і анархізм (безвладдя) розпаношилися в Каталонії більше, ніж в інших частинах Еспанії. З другого боку, каталонські підприємці мусили запобігати ласки еспанського уряду, що хоронив їх фабрики високими митами. Таким чином Каталонія зв'язана з господарським поглядом з Еспанією. Промислова Каталонія різко відрізняється від хліборобсько-скотарської Еспанії, і це саме приковує її до Еспанії: без еспанського ринку каталонська торговля, промисловість і фінанси зниклиб, зокрема в теперішніх часах, коли є такі великі митні й девізові обмеження.

На прикладі Каталонії бачимо, як заважає господарська діяльність в державних справах, як вона може зляти один народ із другим, хоч він зовсім окремиї, самостійний. А каталонці народ для себе окремиї. Передовсім вони ріжняться від решти населення Еспанії мовою, яка куди більше подібна до провансальської мови, де нею говорять на півдні Франції, ніж до еспанської. Ця мова має славі традиції. Від раннього середньовіччя розвинулася багата література тією мовою. Каталонія, разом зі сусіднім і мовою спорідненою Провансом,

розмах життя, щоби після роздумати над ним, розповісти матері, своїм товаришам з Тилванки, розбудити й у них бажання піднятися з низу до верхів, де так радісно, просторо й ясно.

І мимохіть згадав хатину свою, матір, батька. Забули його, не ідуть. А хто його знає, чому не ідуть. Бачить виразно батька, як той лежить вкритий старим кожухом, і дивиться у стелю. В очах докір. Це Володькові. Це він, невдячний син, кинув одногокого і недужого батька, а сам отут розкошує по балах. Хтож там тепер молотить, хто воду носить, хто поряється з художом? Катерина. Колиб хоч Василь скорше вернувся.

Ах, той розпорядчик. Таки помітив. І хочеться йому по всіх закутках лазити та турбувати чесних глядачів, які чейже ніякої не роблять шкоди. — До дому, до дому, хлопці! Спать дорал... Теж опікун який знайшовся. Хоч-не-хоч, а відходити таки треба. Онда і Карпо Пилипович такою тобі іжіщею поглядає. Щастя, що вчипилася йому до руки якась брутетка. Кониця чорнізного волосся, горіюча червона квітка на ньому. Він прилип до неї, блискучі білі зуби, сміх. Він, видно, зовсім забув за свої релігійники та прикметники...

(Дальше буде).

була батьківщиною „трубадурів“, мандрівних поетів-співаків, що витворили прегарну лицарську й любовну поезію. Пізній час приносить Каталонії великих поетів (Анжіас Марш, Яме Роїр, Бернат Метхе).

Алеж Еспанія, приєднавши (1479) Каталонію, почала накидувати їй свою мову, що виробилася з кастилійського говору, говору Кастилії), осередної частини сучасної Еспанії, каталонське письменство в XV. в. паде й відроджується щойно в XIX. ст. (Рубіо і Орс, Баялгер, Вердагер та інші поети й письменники). Тепер каталонська література має багато славних письменників (Сольдевіля, Піко, Гуансе, Гасоль, Рібальта, Д'Ольвер, Гарсес та ін.). Каталонська драма, що видала в XIV.—XV. ст. кілька гарних творів, також відродилася у XIX. ст. Каталонська наука має також гарні традиції і продовжувала їх безперервно до наших днів. Крім дослідів над власною культурою (мова, історія, народознавство, літературознавство), працювали каталонські вчені зокрема над правом і природознавством. У містечкій ділянці каталонці поставили високо малярство, музику та архітектуру (будівництво).

Яким способом цей старий культурний народ попав тепер у ряди борців комуністичної революції, це вияснює його історія.

Коли араби (маври) заняли південну Еспанію (711 р.), в Піренейських та Кантабрійських горах повстала низка дрібних християнських держав, що згодом зросли чи тим, що лучилися одна з одною, чи займали мавританські землі. Найдалі на схід висунена з цих держав була Каталонія. У найвишній свою землю від арабів, вона піднеслася на високий рівень під культурним, господарським та політичним оглядом. Та 1410 р. Каталонія сполучилася з Арагонією, яка знову 1479 р. об'єдналася з Кастилією. Згодом Кастилія здобуває верх над рештою еспанських країв і починає їх немилосерно утискати. Каталонці пробували боронити своїх прав із зброєю в руках, але програли й мусили пригладитися тому, як у XVIII. і XIX. вв. Мадрид топче останки їх політичних вольностей.

У першій половині XIX. ст. прокидається в Каталонії культурний рух, який у 60 рр. минулого століття набирає політичного змісту. В 1892 р. „Каталонська унія“ складає проект самоврядного статусу Каталонії і від того часу каталонський народ бореться за його здійснення. В 1913 р. Каталонія дістає досить кученя автономію під назвою „манкомуніті“. Вона використовує її, як може, для політичної й культурної розбудови й далі бореться за більші вольности. Тимчасом 1923 р. тодішній диктатор Прімо де Рівера касує „манкомуніті“ та кидается переслідувати каталонські установи. Обурени на це каталонці закликають у літку 1930 р. з еспанськими лівиими партіями, ворогами диктатури, т. зв. „Сан-себастьянську умову“, що запевняє їм політичні вольности.

Коли Еспанія стала республікою, становище каталонців трохи покращало. Але й між республіканцями вони стрінули звязяних ворогів. Замість автономної держави, каталонці дістали лише краєву автономію, яку вони почали з запалом розбудовувати. У Барселюні, столиці Каталонії, повстав каталонський уряд („хенералідад“), під проводом заслуженого борця за волю Каталонії, Манії. Та лихо не спить.

Після передостанніх виборів кортеси, себто еспанський

* Каталонія в Арагонії (північно-східна частина Еспанії) далі зв'язок сучасної еспанської держави.

парламент, помітно пересунувся направо: до нього ввійшли консервативніші люди, люди ворожі до нового, прихильні до старого ладу. Вони хотіли піднести Іспанію з безладдя революції, при чому думали, що й меншинні автономії спричинюють теж те безладдя. Каталонський уряд, що його головою був тоді вже Компаніс, пробував охоронитися від загрози з боку нового уряду Іспанії революційним шляхом: перед двома роками, в жовтні 1934 р., він виповів Мадридіві посылку.

Каталонські проводники мали тоді лише погано вишколену й озброєну міліцію (народне військо) та службу безпеки. Вони сподівалися, що ця їх збройна сила зможе спинити еспанські війська до того часу, доки добровольці не створять поважнішої армії. Та сподіванки не справдилися: збройні сили хенералідаду не витримали першої еспанської атаки, сам він у повному складі дістався до везніці. Пропади каталонська автономія. Владу над країною дістав еспанський генерал із диктаторськими уповноваженнями.

Шобно на весну 1936 р., коли велику більшість у кортесах здобули ліві партії, ліві, в Мадриді вернулася децентралізація. Каталонські державні мужі вийшли на волю, відносини між Мадридом і Барселіною покращали, нові кортеси ухвалили для Каталонії знову автономічний статут, до влади знову повернувся „хенералідад“ із більше менше з тими самими людьми. Правда, каталонці не вдоволялися новою автономією, вони вважали її занадто вузькою. А проте рішили співпрацювати з новим осереднім урядом і поширювати крок за кроком свої права.

Нагода до цього прийшла незбаром. Під новою владою Іспанія йшла щораз то більше наливо, безладдя ширилося, влада висмикалася урядові з рук. Очевидчак — і влада над Каталонією. Прийшло літо. Праві, національно настроєні еспанці зірвали повстання проти мадридського уряду. Той уряд із трудом латає фронти розагітованою, нездисциплінованою міліцією, з меншим трудом сяк-так панує над краєм, де влада переходить до комуністичних, анархістичних (безвладників, що не визнають ніякої влади) і т. п. місцевих організацій. Хібаж може він тоді тримати руку на далекій Каталонії, що лугнється з його володінням лише вузькою смугою між Середземним морем і південною Арагонією, якою заволоділи повстанці? Серед таких умовин Каталонія, залишена на власні сили, виступає супроти Мадриду більше як союзник, ніж як підвладна частина краю. Вона має власну армію, що бореться в Арагонії з наці-

ональними еспанськими військами, які наступають далі Ебром, вона сама управляє своїм краєм. Є таі навіть думки, що Каталонія прямує до повної незалежності, що вона залишиться незалежною державою, коли національні еспанські війська займуть усю Іспанію.

Та дійсність щось не дуже потверджує такі здогади. „Хенералідад“ мало залежний від мадридського уряду, але місцеві чинники влади не багаті більше залежні від хенералідаду. В обороні перед повстанцями „хенералідад“ дав зброю вулиці — і тепер вона, вулиця, панує. Панує, поутворюючи на московський лад усякі совети, комісії безпеки, виконавчі комітети лівих партій і т. д. В їх руках — адміністрація (управа), служба безпеки, судівництво, навіть військо. „Хенералідад“ робить, що може, щоб оберігати населення від насили, культуру від знищення, та щоб стати паном краю: крок за кроком націщує революційні форми й заступає їх правильними: військові частини, які досі підлягали верхівкам поодиноких лівих партій, підпорядкував спільному командуванню, місцеві революційні комітети заступив звичайними міськими радами й т. д.

Нема змоги перевірити, наскільки ці всі зусилля вічаються успіхами. З поодиноких вісток, які через закордонну пресу дістаються з Барселіони, можна зробити висновок, що країна зруйнована, що попала в безладдя. Не можна сказати, що каталонські незалежники взяли у свої руки владу, що закріплюють незалежність, використовуючи братовбивчу війну в лоні панівної, еспанської нації. Бож праві каталонці вступають в ряди еспанської національної армії, владу захопили ліво настроєні люди та вулиця. Своєю теперішню незалежність Каталонія завдячує виключно хвилинній слабості осереднього еспанського уряду. Вона її утратить, як лише Мадрид сконсолідується, обєднається, вбється в силу, — байдуже чи під червоним, комуністичним, чи під червоно-золотим, себто національно-іспанським прапором. — („Життя і Знання“).

СОЛОМА ЦІННІША ВІД РИЖУ.

Досліді переведені Г. Гарднером в Бомонт, Тексас, виказали, що з рижової луски і соломи можна діставати дуже цінні хемічні продукти. Соломи можна переробляти на тривкий папір, а також з неї і з луски можна добувати дуже важні хемічні складники, потрібні при виробі целюлози, штучної гуми і т. п. Г. Гарднер твердить, що на вагу луски і соломи дають дорожчі продукти, ніж та сама скількість чистого рижу.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РАДІО Я ІСТОРІЯ.

На святі десятиліття існування радіоного підприємства „Нешенел Бродкестинг Компані“, що відбулося недавно в Нью Йорку, виступав Ля Гвардія, ньюйорський посадики міста, з цікавими увагами про історію радія.

Свято справді на щось придалося. Ми жили в радіом так, що й забуваємо, що його придумано зовсім недавно. Не від речі буде пригадати нам, який поступ зробив цей винахід за кільканацять літ.

РАДІО Я ПОЛІТИКА.

Ля Гвардія говорив між іншим: „Дехто з вас певно чув, що кілька днів тому ми мали в Америці вибори. Радіо зовсім змінило й піднесло техніку політичних кампаній“.

Це завважили всякі, що приглядалися президентським виборам від довших літ та порівнювали воборчі кампанії з часу перед винаходом радія з виборчими кампаніями по його винаході.

Наприклад, до винаходу радія кандидат міг вигощувати ту саму промову по кілька разів. Нині, коли радіо розносить кожну промову по цілому краю, а то й поза край, шануючий себе кандидат мусить на кожнім публічним виступі вигощувати іншу промову.

ЧИ ДО КРАЩОГО?

Говорив далі ньюйорський посадики: Радіо причинилося багато до того, що здерто маску з політиків та заставлено політичні партії стверджувати факти та держатися спірних питань“.

„На основі цих виводів Ля Гвардія приходить до висновку, що „радіо в Америці починається до поширення справжнього духа демократії“.

Тимчасом один англійський міністер говорив недавно на вічу в Англії, що радіо причинилося немало до заведення диктатур в Європі. Мовляв, до заведення радія всякий політичний демагог не мав нагоди промовляти до таких великих товпиц народу, до яких він може промовляти нині. Нині він може промовляти до десятків тисяч людей відразу і тимсамим відкликатися до їх масових почувань.

На зверха це виглядає на основну суперечність. Однак, чи не можливо погодити ці погляди? Чи не залежить вплив радія від населення? Чи не можливе таке, що в краю з комуністичними нахилами радіо буде скріпляти ці нахили, в краю з фашистськими нахилами радіо буде скріпляти фашистські нахили, а в краю з демократичними настроями демократичні настрої?

ПОГЛЯД НАЗАД І ПОГЛЯД НАПЕРЕД.

Ля Гвардія заповідав дальший розвій радія. Він каже, що незадовго радіо певно буде давати інтернаціональні програми.

Це звичайний висновок з історії: з того, що якась річ повстала й розвивалася, виходить, що вона буде далі розвиватися, себто прибрати нові форми. Люди, що забувають на те, що світ досі розвивався, забувають теж на те, що він буде далі розвиватися.

РАДІО Я МОВА.

Що це буде мати якийсь вплив на розвій людських мов, можемо догадатися.

Ось у 1919-тім році, американський письменник, Генрі, Л. Менкен, видав був книжку під наголовком „Американська мова“, в котрій доказував, що англійська мова розвивається в Америці таким питомим собі

способом, що вона вже нині е властиво мовою, зовсім незалежно від англійської мови Англії. Він доказував, що вона буде далі розвиватися в тому самому напрямі, себто відходити буде далі щораз більше від свого первісного англійського взірця.

У 1936-тім році цей самий ученый видав нову перерібку цієї самої книжки. Хоча книжка має той самий наголовок, то провідна думка цієї книжки вже інакша. Менкен уже не доказує, що мова Америки буде щораз далі відходити від англійського взірця, перетворюючися в зовсім особну, „американську мову“. Він каже, що ці дві мови починають щораз далі до себе наближатися. Він немовби робить висновок, що вони починають наново зливатися в одно русло, в англійську мову.

З цього не виходить, що він нині відкликую свої висновки, зроблені в першім виданню своєї книжки 17 літ тому. Він тільки каже, що американська й англійська мови проявляли кільканацять літ тому одну тенденцію, а нині другу; давніше за розездання, а нині за зеднання. Чинники, що змінили напрям цих двох мов, е звукова фільма і радіо. Поширення американської звукової фільми в Англії заставило англійців вимовляти слова на американський лад і жививати більше американських фраз. Коли до цього прийшло ще радіо, і англійці можуть нині прислухуватися американським радіовим програмам, американська мова почала так сильно тягнути за собою англійську, що дуже можливо, що за якийсь час знову повстане одна англійська мова, як була одна тоді, як англійські імїгранти в Америці почали розвивати свою мову незалежно від їхньої мови в рідній Англії. Отже давніше була одна англійська мова, мова Англії, а тепер буде одна англійська мова, мова Америки.

КЛОПОТИ ПИСЬМЕННИКІВ З КОЗОЮ.

Яка велика була різниця між англійською й американською мовою це зовсім не так давно, про це свідчить розмова, яку один англійський письменник мав з одним американським письменником, приїхавши до Америки.

Оповідаючи про свого наклацця, з котрим він мав ріжні суперечки, американський письменник сказав: „And then he got my goat!“

Коли перекласти це речення слово за словом, то воно значить: „А тоді він дістав мою козу!“ Англійський письменник так і зрозумів це речення, і, не знаючи, при чому тут коза, став допитуватися: „То ви мали козу?“

І тут американець мусів вияснити англійцеві, що фраза „to get a person's goat“ значить не „взяти чинюсь козу“, але „заїгнати кого“.

Так було двацять літ тому. Нині, кажуть, під впливом звукових фільм і радіових програм з Америки вже всякий в Англії знає, що значить ця американська фраза, ба навіть цієї фрази загалом люди вживають.

У ШКОЛІ.

— Котрий старинний нарід був найщасливіший?
— Римляни.
— Чому?
— Бо не потребували вчитися латинської мови!

Добрий доказ.

— Мені здається, що той Куртуляк уже оженився.
— З чого ти це здогадуєся?
— Бо тепер усюди видно його самого.

УВАГА! УКРАЇНЦІ МІСТА ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ЗАХОДАМИ КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ В СТЕМ-ФОРДІ влаштується

ДРУГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ ПОДЯКИ В ЧЕТВЕР, ДНЯ 26-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р. В УКРАЇНСЬКІЙ САЛІ, 849 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA.

В годні 11-тій перед поулудем буде Собором Служба Божя. Співать три залучені хори. По Службі Божій переклада на Українській Салі, а до перекладу Концерт, по концерті забав з танцями до пісної ночі. До танців буде пригварати всім добре знаме Оркестра Івана Марича. ПРОГРАМА КОНЦЕРТУ: — I часть: 1. вступне слово — п. Антін Пашук. 2. Дніпро реве, В. Чайченко-Д. Січинський — Катедральний хор. 3. Вязанка народних пісень, Ів. Кумановський — Катедральний хор. 4. На вулиці дутка грає, О. Роздольський-Колесса — Катедральний хор. 5. Ми е діти українські, Ю. Шкрумелк — віддєлямеу Ольга Олесь. 6. Боже великий єдиний, М. Лисенка — хор з Честер. 7. За Тебе, Україно (Далека ти, а близька нам) — хор з Честер. 8. Журвалі (Видиш, брате мій) — хор з Честер. 9. Зібрав батько кумпанію — хор з Честер.

II. часть: 10. Відчит — виголосить о. Д. Гресько. 11. „Настоящ“, комедія в одній дії, О. Бобикевича.

III. часть: 12. О, спомогай нас, Діно Маріє, католицький гимн Д. Котка — хор з Френкфорд. 13. Чорна Хмара за Лиману (турюк з Ів. Підковні, Шевченко і А. И. Кузмин — хор з Френкфорд. 14. Стрільські пісні: а) Віє вітер, б) Зелений дубочку — тенор сольо М. Горшко. 15. „Бере-стемко“ — хор з Френкфорд. 16. Гей, ви Стрільці Січові, Понад полем смерть гуле — хор з Френкфорд. 17. Живи, Україно, М. Рівворонський — хор з Френкфорд. — Ше не вмерла Україна — відспівать залучені хори разом.

Вступ на представлення і забаву всього 40 центів.

Шановна Громадо! Нема такої людини, щоб не мала за цю подякувати Господу Богу за всі ласки, отримані в протязі року. Тому прийдіть всі як один в четвер, 26 листопада, до Катедрі на Службу Божу Подяки. Увесь дохід зо свята призначений на Українську Вищу Школу в Стем-форді. — Комітет.

ЩИРІСТЬ

Отже ви, пане Степане, хочете бути моім язтем? — Гм... того не скажу, прошу пані, та коли вже оженись з паниною дочкою, то буде мусіти так бути!

Пяниця вернувся до дому пізно в ночі й хоче встромити ключ у браму, та це йому не вдається. Бачить це поліція і каже чемно:

— Прошу вас, пане, дайте мені ключ, я вам відчиню двері.
— Не треба, — каже пяний — та можеб ви хвилиночку придержали дім, щоби не хитався.

Суддя: Отже підсудний назвав вас ідіотом, йолопом і кретином? Чи то правда?
Обвинувач: Так, пане суддя.
Суддя: То чогож ви його заскаржили?!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ІОНГСТАВН, О.
Листопадове Свято.

В неділю, 1. листопада ц. р., відсвяткувала укр. православна громада в Іонгставні при співучасті місцевих братств, сестричтв, товариств і клубів свято Першого Листопаду. Свято відбулося за прийнятим українським звичаєм: того дні уладжено в церкві стрілецьку могилу з дерев'яним хрестом, а на могилі були два хрести і шабля, що пригварували боротьбу стрільців з ворогами. Панахиду відправив о. В. Дяків, сказавши притім про листопадовий зрив гарну і зворушливу проповідь.

На свято прибули з Пітсбурга ред. М. Хандога і д-р Процик. В 8-мій год. вечора розпочався святочний концерт. Вступне слово мав М. Іванчук. Хор гарно відсвядив під управою Т. Кольонського кілька пісень, за що дістав рясні оплески.

Милою несподіванкою для всіх був виступ шкільних дітей. Навчив їх співати і деклямувати о. В. Дяків. Діти обігнували українську мову так, що виглядало, наче би приїхали з України. Вони гарно співали українські пісні і гарно деклямували. Дуже добре виявився зі своїх точок також місцевий хор під управою Т. Кольонського, що складається в більшості з родженої тут молоді.

Святочну промову виголосив редактор „Народного Слова“, М. Хандога. Гарне вражіння викликала своїм сольо-співом пані М. Дяків. Вона талановита співачка і її вокальні виконання всіх зворушували. На святочному концерті було біля 300 людей.

Присутні гості зложили жертву на народні цілі в сумі \$46.51. По оплаченню розходів осталося \$30.50. Ці гроші вислано через Обеднання: \$15 на інвалідів, \$5.50 на політичних в'язнів, \$10 на боеву акцію. Зложили: о. В. Дяків \$2; по \$1: Коринецька, В. Юрчик, М. Іванчук, М. Середницький, Ю. Присташ, Орничак, Стецький, М. Стахура, Козенко, Бойко, Фук (з Ембридж); по 50 ц.: М. Хандога, Вітик, Середницька пані Конишак, М. Літинський, Мигаль, Т. Денис, А. Падучак, М. Хайко, Єдинак, Дубас, С. Сиктор, І. Іванчук, В. Ганкевич, П. Корольок, П. Гула, М. Нестор, Терлецька, І. Волошак, В. Сенчишак, А. Кравець, П. Гальчишак.

Комітет Свята.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АМСТЕРДАМ, Н. П.

З забави на інвалідів.

В суботу, 14 листопада ц. р., зібралися кілька українських родин на несподівану забаву, влаштовану для громадян Степана і Теклі Комаринських з нагоди 10-літніх роковин їх подружжого життя. При гарній і веселій забаві, гості не забули за рідний край. Гром. В. Ференц забрав слово і пригадав присутнім про те, що діється в рідному краю, та зліквав до зложення жертви на народні цілі. Збірку перевели Н. Вільшійський і В. Михайлок. Жертували: Ст. і Т. Колмаринські \$5; по \$1: В. Ференц, П. Швайка, П. Коніцький, Т. Коніцька, П. Юркевич, В. Труфін, Н. Зборонський, В. Михайлок, П. Сернюк, Н. Вільшійський, Т. Вітковський; по 50 ц.: Д. Митулійський, А. Горгузіанський; по 25 ц.: В. Перец, Д. Підліський, С. Коніцький. Разом \$17.75. Гроші переслано через Обеднання.

В. Михайлок.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1937 рік
В КОЛЬОРАХ, КАЛЕНДАРНОМ ДРУКОВАНЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, СВЯТА ОЗНАЧЕНІ ЧИТКИМ ЧЕРВОНИМ ДРУКОМ НА КОЖНИЙ ДЕНЬ.

25¢ один -- 5 за \$1.00

Засистали кошаченко
Гуцул на полонині пасе вінді
Дівчина в українським строю
Український парубок і дівчина сидять коло криниці
Хлопець і дівчина у Великій Україні
Сини мої, гайдамаки
Тарас Шевченко
Іван Франко
Різдво Христове
Різдво Христове з ангєлами
Ангєл хоронитель над дітьми

Мала хата і город
Хата над озером
Старий млин коло річки
Краєвид: гори в ночі
Краєвид: гори в день
Причиста Два Марія з малими Ісусом Христом
Діти при забаві над рікою
Ісус Христос в Гетсиманських городі
Ісус Христос між терпичними Президент Рузвєлт і його жінка.

Замовлення і гроші слати на адресу:
“СВОБОДА”
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.
(Замовлення на С.О.Д. не будемо висилати).

РІЗДВЯНІ ПРОГУЛКИ ДО СТАРОГО КРАЮ
-ПАРОПЛАВИ З НЬО ЙОРКУ:

Europa	5 грудня
New York	10 грудня
Hamburg	15 грудня
Bremen	16 грудня

Послпні потяги такж від самого корабля започаткують вам приємну подорож до Старого Краю.

Знамениті залізничні получення з Гамбурга.
Банкчі інформації дасть кожний місцевий агент або-голове бюро

57 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

HAMBURG - AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ
на РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ з додатком пісень-СТРАСТНИХ, ВОСКРЕСНИХ І ІНШИХ ПІСЕНЬ ЦЕРКОВНИХ

Ціна 35 центів.

Замовлення і гроші слати до: **“СВОБОДА”**
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

